

POLITYKA W SŁUŻBIE

Głos *Reguły* i Mędrców

DARIUSZ BUBICZ

POLITYKA W SŁUŻBIE

Głos *Reguły* i Mędrców

TYNIEC

WYDAWNICTWO BENEDYKTYNÓW

Projekt okładki:
Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów

Redakcja:
Elżbieta Wiater

Korekta:
Anna Musiał

Imprimi potest:
Opactwo Benedyktynów

ISBN 978-83-8205-411-8

Wydanie pierwsze, Kraków 2026

© Copyright by Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów
ul. Benedyktyńska 37, 30-398 Kraków
tel. 534 037 299; (12) 688 52 91
e-mail: zamowienia@tyniec.com.pl
www.tyniec.com.pl

Druk i oprawa:
Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów
druk@tyniec.com.pl

Spis treści

Wprowadzenie	7
Zamiast wstępu.....	11
Rozdział 1	
Natura polityki i tożsamość Europy	17
Rozdział 2	
Polityka w służbie, głos <i>Reguły</i> i mędrców.....	27
Rozdział 3	
Polityka, głos <i>Reguły</i> i mędrców – w odniesieniu do komentarza o. Włodzimierza Zatorskiego OSB.....	85
Rozdział 4	
Cnoty kardynalne w <i>Regule</i> i w polityce.....	103
Zamiast zakończenia.....	127
Wybrana literatura.....	141

Wprowadzenie

Regulę św. Benedykta można uważać za rzymską syntezę myśli monastycznej wyrażanej w różnych regułach i pismach mnichów. Powstała około 530 r., prawdopodobnie na Monte Cassino, jako owoc doświadczenia jej autora. Wiele partii tego tekstu, zwłaszcza początkowych rozdziałów, jest wspólnych z anonimową *Regulą Mistrza*, znaną od dawna na Zachodzie, ale stosunkowo rzadko wspominaną. Powszechnie uważano, że jest ona niedoskonałym rozszerzeniem *Reguły* św. Benedykta. Bezpośrednio przed II wojną światową na kongresie opatów benedyktyńskich o. Augustyn Genestout OSB z opactwa Solesmes przedstawił hipotezę chronologicznego pierwszeństwa *Reguły Mistrza*. To rozpoczęło dyskusje i badania nad relacjami między oboma tekstami. Ojciec Adalbert de Vogüé OSB z francuskiego opactwa La-Pierre-

-qui-Vire przeprowadził szczególnie gruntowne badania nad tym problemem i wykazał, że *Reguła Mistrza* jest starsza. Święty Benedykt mógł znać i korzystać z dostępnej mu formy tego dokumentu albo z jakiegoś wspólnego źródła. Wykorzystał roztropnie te części, które odpowiadały jego wizji życia mniszego i chrześcijańskiego, która była owocem głębokiej refleksji i osobistego doświadczenia. Korzystał też z innych tekstów: z wielkim szacunkiem odnosił się do św. Bazylego, Ojców Pustyni i św. Augustyna (choć nie wymienił go z imienia w swej *Regule*).

Reguła opisuje życie harmonijne: jest w niej czas na modlitwę i pracę. Stanowi normę życia mnichów benedyktyńskich, cysterskich i kamedulskich. Może także służyć osobom świeckim zaangażowanym w życie religijne i związanych z wybranymi monasterami, czyli oblatów; mają oni rodziny, wykonują różne zawody, czasami piastują stanowiska ważne w życiu społecznym i publicznym. W Polsce takich osób jest coraz więcej. Stanowią jakby odpowiednik tercjarzy zakonów żebraczych, żyjąc w swych środowiskach duchem *Reguły* po złożeniu oblacji – aktu ofiarowania się Bogu według drogi wskazanej przez św. Benedykta. Nie tylko oni, skupieni wokół klasztorów mniszych, ale wszyscy

chrześcijanie mogą z *Reguły* św. Benedykta czerpać światło i siły, aby porządkować swoje życie oraz kształtować je tak, by coraz lepiej odpowiadało ich przyrzeczeniom chrzcielnym i wynikającego z tego sakramentu związku z Chrystusem, który nas odkupił i powołał do nowego życia.

Jak więc widać, choć *Reguła* przede wszystkim porządkuje tryb życia w klasztorze, może być źródłem pouczeń także dla osób świeckich, stosownie do uprawianych przez nie zawodów i działań. W niniejszej książce jeden z naszych oblatów przedstawia rozważania na temat tego, jak *Reguła* św. Benedykta może uczyć polityków odpowiedzialnej służby Ojczyźnie i społeczeństwu. Autor głęboko wszedł w myśl świętego, korzystał także z dawniejszych tekstów, które mogły być pomocą dla autora *Reguły*, oraz z dawniejszych i nowszych komentarzy. Powstała wartościowa synteza, którą każdy może z pożytkiem przeczytać i przemyśleć, zastanowić się, jak zastosować praktyczny komentarz do Ewangelii, jakim jest myśl św. Benedykta, do swojego życia i działalności, by z pożytkiem służyć Bogu i ludziom.

o. Tomasz M. Dąbek OSB

Zamiast wstępu

Polityka, rozumiana jako sztuka zdobywania i sprawowania władzy, od zawsze budziła liczne emocje, stając się przedmiotem intensywnego zainteresowania wybitnych myślicieli na całym świecie. Pozostawili oni obszerną literaturę, która dogłębnie analizuje złożony charakter zjawisk politycznych. Zainteresowanie tą sferą ludzkiej aktywności nie osłabło również współcześnie; przeciwnie: emocje jej towarzyszące są, ze względu na dynamiczny rozwój środków masowego przekazu, zdecydowanie silniejsze niż kiedykolwiek wcześniej. Nie powinno to dziwić, ponieważ polityka wywiera znaczący wpływ na nasze codzienne funkcjonowanie, niezależnie od tego, czy jesteśmy tego świadomi i czy sobie tego życzymy.

Począwszy od czasów antycznych, a skończywszy na współczesnej filozofii politycznej, ideą prze-

wodnią licznych rozważań na temat polityki było i pozostaje pojęcie dobra wspólnego. Do kategorii składających się na to zagadnienie zalicza się m.in. szeroko rozumiane bezpieczeństwo, poczucie sprawiedliwości, opiekę zdrowotną oraz inne dobra i usługi, które sprawnie funkcjonujące państwo powinno zapewniać swoim obywatelom, gwarantując im przez to odpowiedni poziom życia.

Wraz z rozwojem naszej cywilizacji zmieniały się oczekiwania społeczne, co wpływało na kształt i priorytety w polityce, której pierwotnym celem – zgodnie z założeniami antycznych myślicieli greckich – była służba obywatelowi. To właśnie grecka filozofia państwa oraz rzymska myśl prawna w połączeniu z uniwersalnymi wartościami chrześcijańskimi uformowały fundamenty współczesnej Europy. Polityka stanowiła więc nierozłączny element procesów społecznych, gospodarczych i kulturowych, będąc jednocześnie ich odzwierciedleniem.

Współcześnie obserwujemy jednak znaczące odejście od ideałów, jakie głosili dwaj wybitni filozofowie starożytności: Platon i Arystoteles, którzy pojmowali tę sferę jako przestrzeń szczególnej formy służby publicznej. Choć różnili się oni w ocenie roli państwa – Platon reprezentował nurt